

ANY II.

Barcelona 17 de Abril de 1892.

NÚM. 16.

CENTRALISADORS À CATALUNYA

Puix son brújulas guiadoras dels qui governan lo timó d'un Estat, convé sempre la existencia de ben organissadas associacions de las forsas productoras.

En nostra terra, d'ençà que 'l timó va en mans de ideólechs fantasiosos, y derivan sos moviments més del imperi que logran las teorias que de las consultacions á lo que reclaman los públichs interessos, la creació d'aytals associacions ja no es sols de conveniencia, sino de grossa necessitat.

Y se n'han creadas. Mes no sempre ab prou seny y bona fortuna.

Tením lo Foment de la Producció Nacional, campió de fecondas iniciativas y ferm sostenidor de profitosas resistencias; però tením també al *Instituto Agrícola Catalan de S. Isidro* que pocas vegadas ha estat á la altura de la seva missió; per dessidia de las representacions y dels socis de fora Barcelona, en part; pero sobre tot per la mala trassa dels elements centrals que la institució té en aquesta capital.

No sé si haurá arribat á noticia de molts lo cas esdevingut ara mateix á dintre del citat

Institut; es de suposar la negativa, perque entre nosaltres sols guanyan los honors de la pública consideració 'ls xafardeigs de la polítiqueria dels que aci jugan á Cánovas y á Sagastas.

Y, no obstant, lo succehit es digne d'ocupar la atenció dels qui dexan de banda las bruticias de la vida pública, y 's cuydan sols de lo que á la existencia y prosperitat dels públichs interessos afecta.

L'Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro es una de las associacions de nostra terra que podria tenir major lluhiment é influencia... anant per bons camins. Representant y tutor de nostra vexada y soferta agricultura, te al seu davant nobles empresas per escometre y porta darrera seu la representació compacta y efícas de nostres pagesos.

Que 'ls camins seguits fins ara no han estat los millors, res ho demostra tan clar com la desproporció entre las conquestas realissadas y la forsa dels medis. De qué ha provingut axó, no hem de tractarho al present. Ara sols hem de parlar del cas á que hem fet alusió, y que creyém enclou molta gravetat pel pervenir del Institut.

No fa pas molt va haverhi eleccions en l.

Institut Agrícola de Sant Isidro, per omplir la vacant del Marqués de Ciutadilla (q. a. c. s.), president que era de la Associació. Lo resultat d'exas eleccions no diu gayre be á favor del bon sentit que hauria de dominar en una reunió de bons catalans. La persona elegida, baix molts conceptes honorable, y per sa bondat digna de tot respecte, no ha de escaure en la presidencia del Institut, perquè ademés de no ser de la terra, no posseheix prou en ella per venirli be aquella representació de tants interessos agrícoles.

No va anar be axó, pero fou molt pitjor lo procediment que 's seguí en las eleccions, procediment centralisador, que, practicat per una Associació que deuria ser en sas prácticas, com ho es en la majoria de la seva gent, la mes catalana, sembla un sarcasme llensat á la cara de la afligida pátria nostra.

Com es natural, com es lògich y com es de bon sentit, en las votacions hagudas en l'Institut, per práctica constant y bona consuetut, s' acceptavan los vots que las subdelegacions y 'ls indivíduos enviavan en forma auténtica. Y ara, en las eleccions de referencia, tal volta per exigencias de grupet aspirant á manejar un manubri central que li permeta moure á son pler tota la maquinaria, aquella consuetut tan natural, tan lògica, y á dins del Institut tan respectada, 's va trencar arbitrariament, erigint axis á dintre del Institut un pedestal, que hi deurá tenir bona durada, al despotisme centralisador, tan enemich de las grans tradicions de Catalunya, y tan odiat dels verdaders catalans.

Naturalment que molts socis del Institut, y algunas subdelegacions han vist axó ab molts mals ulls, y d' alguns sabém que no tenen ganas de consentir semblant disbarat; però ¿serán molts?

Lo corch del fals patriotisme rosega fa anys, molts anys, lo caracter catalá. Per axó quan se cerca en la fusta bona fibra, no mes se li troba quera.

Veurém ara.

N. VERDAGUER Y CALLIS.

Sobre la falla de llibres piadosos Catalans

En lo temps transcorregut des de que retruny ben alta la veu de la pátria, fentse sentir en los mes amagats recons de nostra desgraciada Espanya, havém vist alsarse dels arxius una espessa polsaguera, mortalla, fins avuy, de pensars d' homes sabis, que jeyan oblidats, en los prestatges d' antichs armaris; havém vist capgirar la terra, cercant en sas entranyas, dexallas de passadas y antigas niçagas; havém vist reivindicar nostra historia, rellorir hermosa y bella nostra poesia; havém sentit embaumar altra vegada l' espay ab la dolçor de nostras corrandas; y aparellarse tot, pera refer, mes tart, lo casal de nostras grandesas.

Peró molt hi ha que fer encara; una pila de jornal, tenim que gastarhi pera que ab la boca ben oberta pogám dir: «Gracias á Deu tot está á punt»...

Entre las moltas cosas que 'ns mancan una vaig á nomenarne, qual necessitat urgeix y en quina reparació, encara som á temps.

Ay tal es la reparació de la literatura mística catalana.

Bona ha sigut y ufanosa la revivalla de nostras cançons místicas.

¡Que no pogám dir lo mateix de la prosa!

Arreu sentim en las esglesias fer novenas y demés prácticas de devoció en llengua castellana; arreu trobám en mans de la devota donzella un llibre d' anar á missa, en llengua castellana; y en llengua castellana (á aqueix punt de mania hem arribat) se fan apendre al noyet las oracions primeras, novell tribut d' amor y gracias que, com flor primerenca, paga al esclatar son cor jovenivol, al Deu de qui ha rebut la existencia.

Y part d' axó, cohent es lo dirho, se deu á la negligencia del clergue catalá.

Es veritat que 'ls ideals que á nostres governs animan han torçat la via á nostras costums características; es innegable que la idea moderna s' ha ficat en lo fons de la familia y fins en lo sagrat del temple; es cert que l' afany de centralisarho tot, estel y guia de la política madrilenya, té en aqueix dany molta part; però, no es menys cert, no es menys veritat, ¡per desgracia! que no 's es posada la deguda diligencia, que no 's es alçada una valenta resclosa, que fos aturall á la torrentada que avuy nos arrenca d' arrel tot lo mes estimat y genuí de nostra propietat, de nostra estimada Catalunya; no es menys innegable, en fi, que no s' ha treballat, com era de esperar de un bras que sobre tenir caracter diví, sempre ha hostatjat lo dever y la ciencia.

Potser algú judicará ma idea, un acudit extrany, un ciri trencat, dihent que res te que veure la mística catalana ab nostre renaxement; sobre tot, si es lo tal d' ideas avançadas, com ara 's diu; pero no 'm sería difícil probar, com, á no posar remey prompte y efícas al mal que de temps tenim á demunt, anám á perdre un gros puntal que primparat sosté encara lo mal conservat casal de nostres pares; per que la regeneració

de nostra pàtria no deu abraçar solament lo ram de la administració y demés fins que al estat atanyen.

Cal dirho ab veu alta; no son los poetes, no son los lleigistas, no son los historiayres, qui fan los Estats ab un cop de ploma, no; l'Estat es lo poble... y tal será'l poble, tal la nació.

Ara bé. Ja podéu fer los poetes, ja podéu fer los lleigistas, ja podéu fer los historiayres, que si'l poble no es de bonas costums, si aqueix está desmoralisat, ple-gau lo ram; la pàtria no está salvada, la regeneració no es tal. Veus aquí lo que está passant á nostra Catalunya.

S'ha passat gran ànsia per las lleys, per los furs, per la llengua, etc., mentres que dexavan vessar l'aygua per un'altra esquadra.

Lo poble, víctima de las ideas y teorías revolucionarias; nostre caracter distintiu, minvant; nostras costums perdentse y no obstant axó, s'ho han escoltat com qui sent ploure.

Nostre renaxement, donchs, deu pendre com á part interesant l'adobament de nostras costums, de nostre caracter, de nostra fe y de tot quant mes al viu pinte nostra personalitat avuy decayguda.

Y ¿quins medis se 'ns donan per refer totas aquestas cosas? ¿Com volen que nostras costums tornen á la passada puresa y esplendor? ¿Com volen que la fé brille de nou en nostres pits, si se 'ns prenen per altra part los medis pera regenerar aquellas y aconseguir aquesta; si en compte de escalfar nostra fé, se la refreda, ja que s'obliga al esperit, á portarla á nostres llabis, ab una llengua que no entén lo cor?

Cal que 'ls sacerdots zelosos pel bé de las ánimas, pensen y mediten sobre'l particular; que de segur convindrán ab mi, que es necessari, de necessitat absoluta, pendre una resolució ferma de no fer pregar al poble en llengua que no entén.

Y ara entrám de ple á la qüestió.

Avuy, per dissort ó per descuyt sense adonársen lo sacerdot, no sab desentendres del ditxós castellá al donar al públich algun llibre de devoció.

Des de'l llibre d'anar á missa y d'oració mental, fins á las novenas de sants, tot s'escríu en castellá; en tant, que ab molt poch, que modernament s'hajan escrit, conta nostra estimada parla.

Tots aquexos venen á reduhirse als que doná á llum lo Bisbe Claret, qui comprenia molt be que «lo us de la «llengua propia, verdader verb intelectual del home, «es lo medi natural que més se lliga ab la difusió de «la gracia sobrenatural.» (Dr. Torras y Bages.—La Iglesia y'l Regionalisme). A més dos ó tres del P. Mach, altres tants de Mossen Mariano Aguilar y dos ó tres de altres, quals autors en aqueix moment no recordo. Y veusaquí la mesquinesa de nostra prosa mística moderna.

Llástima fa y vergonya, passejar la vista per las planas dels catálechs de las llibrerías y fins religioses; puix ni un sol llibre de devoció, en nostra llengua tro-

barém anunciat; senyal incontestable de la dexadesa, per part d'aquells que mes ánsia deurían tenir y més los tocaria vetllar pel salvament de un principi en que arrelan y fonamentan lo profit y avançament d'un poble.

Aquest principi es lo dessus-dit.

¿Perque, donchs, aquexa fredor, aquexa indiferencia? ¿Com es que no's ressussitan tots los llibres místics antics que jauen oblidats pels recons dels armaris? ¿Com es que no's servexen de nostra llengua los que á la publicació d'obras de tal genre's dedican? ¿Que, potser, costaria molt, plantar una especie de Biblioteca mística hont poguessen trobar los Párrocos y demés personas religioses, los llibres de que haguessen necessitat pera l'us y bon exit de las funcions parroquials?

No fora molt difícil, no costaria gota de ferho; si una persona de seny y una mica d'empresa s'ho posás al cap, aconseguint aplegar una colla de generosos sacerdots que ab afany treballassen pera realisar semblant proposta.

Y dich una colla de sacerdots; que á ells mes que á cap altre pertany aquexa tasca; ja que son los qui duhen entre mans, la salvació de las ánimas; ja que ells menan lo timó de la nau, que 'ns ha de portar al port de la salvació eterna.

Aplegats uns quants sacerdots, com so dit, podrían donar començ á la feyna, recorrent encants y tendas de llibres vells y usats.

A un hom li ve indignació, al veure com s'estant fent malbé llibres de gran preu per lo zel, ciencia y fins bon catalá ab que molts d'ells están escrits.

Traduccions de llibres que van en boca de tothom com la del Kempis, las Glorias de Maria, y mil y mil d'altres que no'm toca anomenar aquí, perque qui ho vulga saber, pot per si mateix fer la pesquissa no sols en aquestas tendas, més encara en llibrerías de particulars que han tingut á be recullirlos pera si un dia calia realisar la idea que avuy apuntám.

No seria perdut lo temps que's gastaria regirant arxius y sagristias hont vells y suats se n'hi troban una pila, d'aquesta mena d'obretas.

Mes com d'aquestos llibres, la meytat haurán sigut víctimes de la influencia castellana, convé que, abans de donarlos de nou á la estampa, se 'ls despulle de tot alló que á bon catalá no sápig; tenint, empro, en compte sempre, lo salvar la claretat de la frase y la intel·ligibilitat per part del poble.

Axis tal vegada donariam abast, á las necessitats de las parroquias, axis potser no'ns veuriam obligats per falta de llibres en catalá á usarne de castellans; axis per últim, lo fruyt de aytals prácticas y per consegüent la fé del poble no minvaria; ans, retornaria al antic esplendor.

Tan de bó que trobás acullida la idea que avuy apuntám, moguts del zel per la Fé y del amor per la Pàtria.—F. C. y S.

CANT DE LA AUCELLA

Canta, auçellet, canta
que 'm donas goig.

Quan embelleix al mon la primavera,
y á l' hora que somriu l' auba á la flor,
jo salto joganera,
de branca en branca, tot cantant d' amor.

Ab mos cantars d' angélica armonia
com tendre poncelleta á mitx badar,
ajudo cada dia
la terra somrisenta, á desvetllar.

Del pastoret jo soch l' encisadora
quan á trench d' auba va á guardá' l' remat;
tots dos cantém á l' hora;
ab nostres cants lo dia s' ha llevat.

Les nines m' escarnexen quan enjoya
l' auba á les flors al dá' l' primer somris,
y ab nostres cants de joya
del mon llavors ne fem un paradís.

A nostres veus s' uneix la del oratge,
ab la del riu que baxa anguilejant,
y en festiu romiatge
de la riba ab las flors vá festejant.

Y ab joy treném passadas amorosas,
qu' entre 'ls perfums de matisada flor,
se 'n volan pressurosas,
dudas per l' ayre á la preuada amor.

En les vetlles d' istiu, quan murmureja
entre 'l fullám del arbre 'l ventijol
y l' estela perleja,
adormo 'l nin que plora en lo breçol.

Quan tot dorm; al entorn tan sols ressona
del meu cantar la tendre melodia,
fins que per sobre l' ona
festiu perleja lo somris del dia.

F. DE P. GIRBAU Y CASTELLÀ.

Abril de 1892.

DE LAS CANSONS PELS CARRERS

Avuy dia que tanta llibertadassa hi ha pera tot, fins pera predicar la extirpació de tots los elements constitutius de la Societat, sens decidir-se á obrar los Guberns fins que 'ls excessos teórichs han reportat los excessos práctichs, mostrandse allavoras inhumanitaris é injustos, al pensar las conseqüencias de la consentida propaganda de las teorías disolvents; en aytals circumstancias de temps, pot ser que aparega estantís, retrógrado é inoportú, lo desenterrar las cosas de la velluria, pera aquells que miran sempre endavant, creyentse separats per complet del passat, de la tra-

dició, de las lleys y arts antigues, sens pensar, ignorants y rulinaris, que per lo que pertoca á legislar, á cultivar las arts y fins moltes de las ciencias positivas, las costums, la perfecció de la llengua y literatura propias, ab tot y enfitarnos de progrés, y tendir febrilment al avens, no fem mes que copiar, y gracias encara, si ho sabém fer, y com mes aproximats á las verdaderas creacions de las passadas épocas, millor.

Neci será, qui en son afany de cosmopolitisme y unitarisme barrejats, desprecie lo vell, puix que retxassaria la historia, ensenyansa y experiencia pera la humanitat, ara y sempre; mirall y font ahont se mirarán y abeurarán, los qui cerquen la hermosura, los qui treballen pera alcansar la perfecció.

¿Quan s' ha perseguit y castigat la blasfemia en los temps corrents? ¿Quan verament lo prohibit joch? ¿Quan lo desfalch del comú per sos cuydants? ¿Quan s' ha tancat en sas covas la prostitució? ¿Quan s' han penat tota mena de crims ab lo rigor proporcional? Comparéu lo passat ab lo present y contestéus. ¿Quan ha regnat la llibertat dignificadora? ¿Quan s' ha fet mes imparcial justicia? ¿Quan tingueren mes garantías los ciutadans, los subdits? ¿Quan fou mes respectada la autoritat? ¿Quan sigué mes honrada la classe treballadora? Llegiu lo que sols se guarda en los arxius com lletra morta, segons felis expressió d' en Guimerá, y lo que produhexen avuy las máquinas d' impremta y de legislar, y decidiu. ¿Quan fou mes patrocinat lo treball y protegida la producció? ¿Quan foren mes dignificadas las lletras y 'ls lletrats? ¿Quan mes avansaren y perfeccionaren las arts? ¿Quan se vejeren mes cultivadas las ciencias totes, atenent al estat d' ellas en aytals épocas? Regiréu y estudiéu lo que ja no regeix, y ab l' amor á la veritat per norma, diguéu ahont hi ha que apendre. Si no fos lo passat lo present no existiria: si no haguessen creat lo primitiu, lo originari, los esforços dels que foren ¿de hont traurían los motllos, los savis, en arts, ciencias, lletras, etc? ¿Ab quins exemples s' inspirariau? ¿Cóm, sens lo passat, lo histórich discerniriau entre lo que doná bons ó dolents fruyts? ¿Com podriau valguerse de lo existent, obra dels homens, pera conseguir nous avensos, si las paulatinas invencions que 'n lo deurs dels sigles s' han anat fent, no haguessen facilitat los moderns progressos?

Importa, donchs, que respectém y desentraném de l' oblit, lo del temps vell, pera ensenyansa de la generació actual, ensemps, que pera facilitarli la comparació entre lo que fou y lo que existeix.

En nostras poblacions industrials, per exemple, fins tot y estantvos de sortir al carrer, heu de sentir ferits vostres ohídos, ab las cansons obscenas de certa part de la brivalla de xicots y collas del jovent que van á las fábricas, y que al plegar d' ellas ó al passejar per los carrers y plassas, havent sopat, entonan, sens consideració al estat, sexo ó classe dels demés viandats y á ciencia y paciencia de la Autoritat y de sos subordi-

nats. Be hi deu haverhi lleys, bandos ú ordenansas municipals per prevenirho y castigarho, mes lo cert es que 'n las poblacions fabrils subalternas, especialment, aytal abús es moneda corrent.

De aquexos consentiments, n' han vingut moltes vegadas lo propassarse encara mes, animats per la impunitat, y cantar cansons infamatorias pera classes de la societat que no son las sevas, y fins pera determinadas personalitats ó vehins, cosa ilegal é indigne, que no deuría passar sense escarment.

Donchs ja que avuy no hi ha batlles que ho bandején, ni nuncis que fassen á sapiguer al públich los bandos de la Autoritat per prevenirho, aquí teniu una crida de l' antigor, per si 's vol restablir son contingut, puix que prou falta fa, y no poch nos convindria, sino á Barcelona, als centres industrials de fora la capital de Catalunya:

«Ara hojats que us notifiquen y fan á saber á tothom generalment de part del Honorable Barthomeu Llonch per la S. C. y R. M. balle de la Vila y terme del Castell de Tarrassa, se prohibeix, veda y mana que no sie ninguna persona que desta hora al deuant gosen ni presumisca tant de nits com de dies, ni en lloch públich ni amagat, cantar, dir ni referir ningunas cansons infamatorias, que ab ellas se anomene á persona ó personas algunas, sots pena de que qui cantarà, dirà y referirà dites cansons y los qui aniran ab los qui les cantaran, fentlos costat, seran presos y capturats y castigats segons de justícia sera trobat fahedor, y la universitat de la present vila farà justícia depart contra los tals cantadors de dites cansons.

»Y axí mateix se diu, notifica y mana á totes y sengles personas qui sentiran dites casons, que encontinent sentiran aquellas, si sera de nits, que traguen llums per les finestres y criden crits de via fos, y contra dels tals cantadors de dites cansons, procurant capturarlos y posarlos en ma de la justícia pera que puguin dits delinqüents ser punits y castigats, y lo mateix fassien si de dias sentirán dites cansons, sots pena de deu lliures moneda barcelonesa, aplicadores lo ters al acusador lo altre ters á la obra de la Isglesia y lo altre als Coffrens de sa Magestat.

»Item ab thenor de la present crida, prohibeix, veda y mana que no sia persona alguna que de nits gosen ni presumisca tirar ningun genero de escopetades per la present vila ni senals de ella, sots pena dels qui se troberan culpes, les serán castigats conforme disponen les Constitucions de Cathalunya, y guartsí qui guardar siha.

»Die 22 Marty 1637 fuit publicata in platea publica Tarratie per Jacobum Marsans curritorem prelegente Josepho Peyret Not.^s presentibus pro testibus Joanne Pasqual et Antonio Rovira paratoribus lane Tarratie habit.^s et alys in multitudine copiosa.»

La transcrita crida de batalla, es inédita y procedeix del Arxiu Nètarial de Tarrassa.

J. SOLER Y PALET.

NOTA ARTÍSTICA

Tres quadrets d' assumpto simpátich, tractats á quin millor, pel Sr. García Rodríguez y dels que no podem apreciar prou sos efectes enlluernadors de llum y de color per estar pintats sota 'l cel de Sevilla, pero en los que apreciém una factura tan sólida com elegant; unas testas d' estudi, ab algunas condicions, del Sr. Guardiola, y fruytas d' en Dúpre y paisatges d' en O. Neille, foren los quadros nous exposats á ca 'n Parés la setmana passada.

Aquesta hi havém vist un paisatge d' en Galwey, nota de tardor senzilla y tranquila que 'ns ha recordat los bons temps del seu autor; dos paisatges mes, d' en A. Tolosa, importants de composició, bastant sentits y ab indrets molt recomanables; una colecció d' estudis originals y còpias de museus romans, per los que 's veu que 'l jove D. Ricardo Brugada progressa, poch á poquet, pero progressa y uns estudis, fluxets, d' en Lapeyra.

Al mateix temps que aquests quadros, s' han exposat tres esculturas. Una de preciosa, original de D. Emili Benlliure, que representa un burriquet enfadat en lo moment que desmonta 'l seu cavaller, un xicot que s' hi aferra per no caure, y 's vessa de las sárrias lo cargament de terrissa, mentres un gos agafat al ronsal brega y estira per detenirlo. La agrupació es natural, es exacte, é hi ha tanta vida, tanta expressió y tanta calitat, que no exagerém al recomanar aquest grup, fos admirablement en bronzo, com una joyeta digna de figurar en lo saló mes aristocrátich y de gust mes refinat.

L' altra escultura es un busto del Sr. Font, poch expressiu, que ha titolat «Música» perque sí; y l' altre un grup del «Ecce-Homo», una mica posat, pero que te caracter y está modelat ab bastant sentiment y mes que tot ab aquella facilitat tan pròpia de las obras d' en Rafel Atché.

..

Los artistas catalans ja fan lo seu paper en las exposicions anyals que ab lo nom de *Saló* se celebran per la primavera á París. En la d' enguany s' han admés quaranta duas obras, y entre sos autors recordám als Srs. Graner, Feliu, Rossinyol, Barráu, Meifren y Casas.

..

Baix la rahó social A. Riquer y C.^a, se montaren fa algun temps uns tallers pera la construcció de mobles y decoració d' edificis, habitacions y botigas, y ara de poch s' ha obert en lo carrer de Claris, núm. 38 y 40, un magatzém decorat exprés pera exposarhi algunas mostrars, producció de la casa.

L' altre dia 'l visitarem y en bona fé dirém que val la pena de interessarse per la exposició. Fora uns tapissos *Gobelins* auténtichs, fets venir d' encárrech, tot lo demés honra la industria catalana que s' hi manifesta ab productes de ebanisteria, principalment, y de

lampisteria, ferreteria, vidrieria, tapisseria y altres especialment decoratius.

Tant lo que vegérem executat com lo que vegérem en projectes, casi tots expressos, se distingeix pel seu caràcter sumptuós y artístich y tant lo que está dintre d' un estil com lo que es fill de la fantasia per no sortir-se may dels límits del bon gust.

Per axó, que 's deu potser al conegut pintor y dibuxant D. Alexandre de Riquer, hem inclós la noticia en aquesta secció, y además porque dadas las muestras vistas y 'l nom de la direcció, están segurs que no passará may las portas del citat establiment cap objecte, moble, ó lo que siga, sense un sagell ó un valor mes ó menos artístichs.

J. C. y R.

MOVIMENT REGIONALISTA

Notable y concorreguda fou la conferencia ab que lo dissapte passat lo *Foment Catalanista* obrí la série de las que projecta donar, pera popularisar las bases aprobadas per la Assamblea catalanista de Manresa.

Obrí l' acte D. Francisco Flos y Calcat, president de la esmentada associació, ab un breu discurs, explicant lo motiu de las citadas conferencias y 'l per qué s' havia dextat pel acabament, la que D. Narcís Verdager desitja donar, sobre la totalitat de las bases de la constitució catalana.

Seguidament passá á la tribuna lo soci D. Sebastiá Farnés, que ab paraula concisa y perfet conexement del assumpto, desenrotllá lo contingut en la base 7.ª Després d' algunas paraulas destinadas á fer present la importancia del tema adoptat, començá per demostrar que las teorias admesas en nostres temps, han portat tal desgavell en las inteligencias, que fins nos trobám en lo cas d' investigar que es poble, estat y nació; refutá ab poderosos arguments las definicions donadas avuy á exas entitats y presentant un petit manual constitucionalista de principis d' exa centuria, llegí lo concepte en ell donat á la paraula constitució y un exemple que pretén explicar l' origen de la soberania del pobles, y per medi de fets històrichs y d' exemples pràctichs que meresqueren l' unánim assentiment del auditori, demostrá la falsetat de tals doctrines. Fundantse en que los homes no naxen ni 's desenrotllan espontáneament, sino que tots tenen pares, familia y pátria y que quan encara no han pogut adornarsen, tenen ja un ofici ó una carrera, deduhí, que l' individu pertenyia á la familia, y que la societat humana no havia nascut de la agrupació de sers aïllats, sino del agermanament de las colectivitats domésticas, y que per lo tant la soberania del poble catalá, residiria en lo conjunt de familias íntimament unidas per la comunitat de llengua, d' historia y d' interessos.

Examinant després l' organisme social, posá la pro-

ducció com á principal element de la vitalitat nacional, y passant á esbrinarla, trobá que tres entitats concurrían á son desenrotlló: treball acumulat en musculatura, en capital y en inteligencia, que constitueixen los tres estaments necessaris á las societats, y que lo mateix existexen en nostres dias, que quan Berenguer lo Vell promulgá lo códich dels *Ussatges*, encara que sia un tant cambiat son modo especial de ser, atinguda la diversitat dels temps. Explicá lo sentit en que 's deuen comprendre las paraulas estament y cap de casa, y descrigué la organisació de las tres cambras que constituirían las Corts catalanas, una de representants de la inteligencia, altre de contribuyents y altre de treballadors, fent notar las ventatjas de que la circumstancia de ser tres son número, impossibilitaria las qüestions de superioritat y la de reunir-se y funcionar ab complerta independència, inutilisaria los efectes de la ley del número, que sempre ha sigut la ley de la iniquitat, porque fou la que sacrificá á Jesucrist y la que robá los furs á Catalunya. Per fi després de fer constar que la elecció de representants se faria per gremis, medi no exposat als escándols dels sistemas electorals avuy en us, acabá sa peroració fent una calurosa defensa de la organisació gremial, demostrant que fins l' estat centralisador los establia, quan ho creya una ventatja per assegurar la cobrança de sos impostos.

Al finir tant brillant conferencia, lo Sr. Farnés fou saludat ab entusiastas aplaudiments y corals felicitacions, per l' auditori qu' omplia lo saló d' actes del *Foment Catalanista*.

En la important *Revue de philologie française* Monsieur Lleó Pledat, ilustre professor en la Facultat de Lletres de Lió, ha publicat un article, ahont se llegeix exa escayenta y lógica proposició:

«Ara que 's van á revisar los programas de la llicenciatura en Lletres per un nou període de tres anys, sians permés expressar lo desitg de que 's concedexi un lloch, per xich que sia, á la literatura provençal de la Etat Mitjana, inspiradora del Dante y del Petrarca.....»

Los fills de Montpellier y 'ls del departament del Herault residents á Alger han fundat una Associació, d' ayres regionalistas, presidida per l' enginyer Pau Samary.

S' ha publicat lo nombre de la *Revista Catalana*, corresponent al mes de Febrer, que porta lo sumari següent:

I. La Tradició catalana, per Joseph Torras y Bages. Pbre —II. Regionalisme literari, per Terenci Thós y Codina.—III. Aparició del cristianisme en Valencia, per Joseph Martinez Aloy.—IV. La familia catalana, per R. Durán y Ventosa.—V. Troballes d' arxíu, per M. de Bofarull y de Sartorio.—VI. Miscelánea: Emba-

xada de B. Caldentey, de Mallorca.—Un dato per la historia del art català.—De com se pot fer lo Museu de la Historia á Barcelona.—VII. Crónica.—Biblioteca de la Revista Catalana: Tresor de pobres, per Papa Johan (segle XIV).—Sidrach.

En la impossibilitat que havém tingut per falta d'espai de publicar íntegras las llistas de composicions concorrents als certámens dels «Jochs Florals de Barcelona» y de la secció catalanista de la Academia de la Joventut Católica dirém que las del primer han pujat al número de 160 y las del segon al de 155.

Traduhim de *La Unión Vasco-Navarra*:

«Nostres lectors saben l'analogia de las aspiracions que persegüexen los regionalistas catalans y 'ls fueristas vasco-navarros.

Uns y altres, ab fe intrencable, ab tenás y perseverant constancia, treballan per tots los medis pera alcançar la reivindicació de las sábias lleys, usos y costums que en altre temps foren lo fonament de sa prosperitat moral y material, y que la enveja y poca rahó apoyadas en la força, 'ls hi prengueren iniquament.

Catalans y vasco-navarros han fraternisat en tan nobles y lilegítimas aspiracions y 's han donat en aquests últims temps, tristos y funestos per nosaltres y per tots los que sufren lo jou opressor del funest y aniquilador centralisme, probas innegables de verdadera simpatia y carinyo, concertantse per junyir sos esforços á favor de la santa empresa que assoleix.

L'importantíssim y trascendental acte tingut á Manresa pe 'ls nobles fills de Catalunya, ha trobat com no podia menys, eco en los nobles fills de Vizcaya, que persegüexen la reivindicació de sos Furs, despertan entusiasta simpatia envers la Assamblea Catalana celebrada en aquella ciutat, per l'esperit eminentment autònom y descentralisador qu' en ella ha regnat.

Per axó la patriòtica societat Euskal-erria d'aquesta vila, centre ahont se reunexen los fills del pays vasconavarro que tan sols estiman á aquest sens altres amors exòtics ni ultraiberichs, ha dirigit als dignes representants d'aquella Assamblea, un entusiasta telégrama de felicitació, á la que hem unit la nostra, com orgen en la premsa periódica que defen la noble senyera y ostenta 'l gloriós lema entorn als que 's ajuntan los bons fills de la terra vasco-navarra.

Actes com los realissats per los regionalistas catalans demostran l'increment que aquestas ideas prenen y son presagi venturós de que en temps no llunyá, una reacció potent y enérgica vindrá á retornarnos, ó s' imposará pera que nos retornen lo que 'ns fou pres injustament.

Heus aquí 'l telégrama á que fem referencia:

Sr. D. Lluís Domenech.—*Lliga de Catalunya*.—Barcelona.

La Societat Euskal-erria y la Redacció de son orguen *La Unión Vasco-Navarra*, diari fuerista, li suplica felicite calurosament, en son nom, als dignes representants de la noble regió catalana, per l'esperit purament regionalista y descentralisador que ha dominat en la Assamblea de Manresa.

Lo President: *Ramón de la Sota*.—Lo Director; *Joseph M.ª de Maruri*.

Ab motiu de la «Declaració dels jovers felibres» de que oportunament parlarem, l' eminent escriptor provençal A. de Gagnand ha escrit un notable article del que traduhim los següents párrafos:

«Fan ben prop de quaranta anys que lluytám una matexa lluyta, l' un á la dreta, l' altre á la esquerra del Rosa.

«Avuy tenim la recompensa rara de veure prosperar lo pensament que en los dias de nostra joventut llançarem als quatre vents del Cel.

«Uns jovers—Deu los benehesca—mes ardots que nosaltres, arboran gallardament lo penó de la independencia no tan sols literaria, sino politica de las provincias.

«Tal volta no han comés sino un erro, 'l de ressucitar un mot qui fou guillotinat lo 31 d' Octubre. A França las ideas no moren may, mes ab las paraulas va d' una altra manera. Temo que 'l nom escullit per Amouretti y Mourras fassa mal al esbadellament d' una reivindicació cent vegadas llógica.

«Alguns jacobins d' una banda, alguns espantadissos de l' altra, han tremolat ab la lectura de son programa (del de la *Declaració*). Pero cambien la paraula Federalisme, contra la que s' axeca un neci prejudici, per la de Regionalisme, y ningú dins del Felibrige, dexará d' associarse de cor y d' ánima á eix generós coronament de la idea felibrenca.»

La societat de Valencia «Lo Rat Penat», ha publicat lo Cartell-convocatoria pera 'ls Jochs Florals que 's celebrarán per dotzava vegada durant la fra del pròxim Juliol.

Además dels sis premis ordinaris se n' oferexen per varias corporacions, autoritats y particulars, onze de extraordinaris, essent interessants tots los temas proposats.

Las obras aspirants, ab las condicions y forma de costúm, deuen enviarse á la secretaria de la Societat (Juristas, 9, principal), abans del mitj dia del 10 de Juliol.

Los mantenedors nombrats pera jutjar las obras son don Lluís Cebrián, D. Joaquím Rubió y Ors, D. Constantí Llombart, D. Joaquím Balader, D. Jascinto Labaila, D. Antoni Chabret y D. Ignasi Pinazo.

Lo «Messenger de la Corrèze» de Tulle, anuncia ab molta satisfacció que la Universitat de Bonn (Alema-

nya) ha decidit que la *Colecció de Pensaments* de Mossen Joseph Roux, servescan de llibre de text en las classes de Filosofia durant l'any 1892.

Formant un tomet de la Biblioteca selecta que ven la llum á Valencia, s'ha publicat lo Dietari d'un Pelegrí á Terra Santa, de Mossen Jacinto Verdaguer, traduït al castellà per lo conegut escriptor D. Constantí Llobart.

La penúltima setmana l'Excm. Sr. Bisbe de Vich estigué en la industriosa vila de Manlleu. Lo zelós prelat fou rebut ab aquellas mostrars de satisfacció que prodigan tots los pobles del bisbat al bisbe eminent, de tothom estimat.

En la iglesia parroquial dirigí 'l Dr. Morgades la seva evangélica paraula als manlleuencs, fentlos piosos exhortacions y donantlos sapientíssims consells.

Al vespre hi hagué sessió literaria-musical en la Joventut Catòlica, en la que dominá la nota catalanista. Per aquest motiu l'Excm. Sr. Bisbe, al pendre la paraula per posar coronament á la simpática festa, feu lo que 'n digué felisment sa professió d'amor á la pàtria. Y entrant per aquest camí, parlá dels devers dels catalans y dels manlleuencs, ab lo sentit práctic y catalanesca eloqüència característichs del doctor Morgades.

Sembla que la visita y las exhortacions del ilustre prelat han obert una corrent de bona armonia á Manlleu, que s'espera sia 'l termini de lamentables desunions.

ALEGRÍAS Y AFANYS DE UNA NOYA BALLADORA

Lo ballar es ma alegría
y li tinch tanta afició
que, per ballar, ballaría
en la punta de un punxó.
Es un afany que 'm trastoca,
un desitj sempre constant;
en quant la música toca
las camas se me 'n hi van.
Avuy que hi ha ball á plaça
lo que es jo no hi faltaré,
y veurém qui tindrà traça
de ballar com jo ho faré.

Si 'ls calculs no fallan
ballar podré al fi,
que allà ahont tantas ballan
no 'm tinch de florí.

N' es la plassa un pom de rosas
las mes bellas que s'han vist;
entre noyas tan hermosas
¡quin paper que hi faig mes trist!
Que ma cara no es bonica
¡válgam Deu! be prou que ho sé:
pero ¡tinch jo mes palica!

y además ¡ballo tan bel!
Mes los joves tan sols miran
si es la cara ó no com cal,
búscan, vóltan, cercan, giran,
y de mi no fan cabal.

Tots passen y callan
¡pobreta de mí!
y mentre altres ballan
jo 'm tinch de florí.

Si las ganas hi valguessen
ja fa estona fora al mitj;
¡si no fos pe 'l que diguessen!
pero 'm quedo ab lo desitj.
Son costums que alguns baboyas
han tingut á be imposar:
¡ay, si poguessem las noyas
traure 'ls joves á ballar!
Pero aguanta 't d'estaqueta
esperant que 'n vinga algun,
tot mitj fent la rialleta...
mes no 'n be aquí cap, ni un.

Tots passen y callan
¡pobreta de mí!
y mentre altres ballan
jo 'm tinch de florí.

¡Quina sort los homes tenen!
A n'ells tot los hi es permés:
enamoran, trian, prenen
la que 'ls plau y agrada mes.
Y en nosaltres no 's tolera
(¿s'ha vist may igual rigor?)
lo poder ni menys sisquera
escullir un ballador.
¡Tants que 'n veig del meu agrado
y tenirmho que callá!
Un s'acosta ¡quin enfado!
¿Si vindrá? ¿Si no vindrá?

Tots passen y callan
¡pobreta de mí!
y mentre altres ballan
jo 'm tinch de florí.

¿Qué apostém que torno á casa
en dejú, com n'he sortit?
No dexarmhi ficar basa
¡jo que 'n duya tan delit!
¿Qué dirán las altrás noyas?
¡Quina vergonya, Deu meu!
Estarán totas cofoyas...
¡No me 'n sap pas poch de greu!
Mes un jove s'adelanta.
—¿Que si tinch compromís?—Cap.
—¿Tots diu que 'ls vol?—No m'espanta.
A ballá'ls; per mí, ja ho sab.

Aném... —¿Si retallan?
—¡Qué hi fa! ¡Dexe'ls dí!
Allà ahont tantas ballan
no 'm tinch de florí.

JOAN MANEL CASADEMUNT.

CORREU NACIONAL

Una setmana hem estat discutint, ó millor, han estat discutint los senyors de Madrid sobre 'l contingut de las bombas que havían de fer volar lo Congrès. Alguns deyan que lo millor era descarregarlas pera saber de qué estavan carregadas; pero 'ls tals eran los que veuen las cosas de lluny. Los périts, los que havían de córrer lo risch, han preferit estudiar vuyt dias l' aspecte exterior d' aquells dos trastos y esperar, á veure si per ellas mateixas las bombas se decidían á dir: Soch dinamita, melinita ó qualsevol altre *ita*.

Y mentres los périts estavan ab las bombas d' observació, la policia buscava al célebre Felip Muñoz, á qui donavan la culpa de tot, los dos dinamitayres extranjers agafats.

Donchs al últim s' ha trobat lo tal Muñoz, y s' ha declarat autor del complot, pero al mateix temps s' ha reconegut que fou ell qui 'l descobrí. Aquest *estrofa* es un vividor, un que fa mérits pera cobrar de la policia, y 'l complot armat no es sino un mérit seu. Encatarinà als dos extranjers, no sols indicantlos los edificis que havían de volar, sino proporcionantlos las duas bombas, carregadas y tot, y acompanyantlos ell mateix al Congrès... pera designarlos á la policia.

Y donchs, ¿qué han fet, en realitat los dos dinamitayres? Res, res del tot; pero Muñoz diu que ho ha fet ab bon fi.

Per lo demés, los périts tenían rahó de no exposarse á descarregar las bombas. Felip Muñoz, los ha tret del apuro dihent lo que hi posá: pólvora de cassar ab una mica de clorat de potassa, y 'l forat de la bomba está tapat ab pega de sabater.

Res, un enginy de guardarropia.

Las Cambras s' han despedit pera després de Pásqua, no sense haver dextat discutida la totalitat dels pressuposits lo Congrès. En Cánovas pronunciá un discurs en defensa del projecte, discurs que es una llástima que no s' enganxe en totas las cantonadas, perque tots los espanyols l' haurían de apendre de cor.

En aquest discurs se glosa alló que la premsa de Madrid repeteix á cada dos per tres, de que *nostre pervenir está al Africa*; hem de tenir bon exércit y bona marina pera prepararnos á conquistar lo continent negre. Y reflexionantho gayre be que tindrán rahó los madrilenys: tot se va posant del color de las rassas africanas, y fins la Península 's va despoblant y la terra 's fa herma... [Quí sab lo que 'l pervenir nos reservat]

Segons En Cánovas, qui te la culpa de la bárbara crecscuda del Deute públich, y dels déficits, y del desgavell económic y financier, no son pas los diferents governs, no: es lo pays mateix que promou guerras y no dexta estar tranquils als governs. Lo que ha de fer lo pays es pagar... y estar tranquil. Per cert que En Cánovas diu que no es fent economías com se salvan

las naciones que tenen déficit, sino augmentant los ingresos, augmentant las contribucions, perque 'l contribuyent s' empereseix y no treballa si l' Estat no li obliga prenentli 'ls diners...

[No ho diria millor lo sultán de Marrochs!]

JORDI.

EXTRANJER

La gran qüestió internacional no ha estat pas la del projectat Congrès contra 'ls dinamitistas: la Italia podrà convocarlo si li agrada, pero á dir veritat, cap govern ne veu gran necessitat. Lo que afecta á tota Europa es l' aplassament indefinit per culpa de la Inglaterra, de la cerimonia d' entrega del firman d' investidura al nou Khedive d' Egipte.

Sembla que 'l fill de Tewfik Pacha troba pesada la subjecció al govern anglés, y que aquest ha volgut demostrarli que de Constantinopla no n' ha d' esperar res, sino que tot ha de esperarho de Lóndres. Mes, heusaquí que la Russia y la França s' han posat de través en aquesta qüestió, y la pueril pretensió del govern británich no ha fet l' efecte desitjat.

Dexant de banda 'l context del firman, que 's diu dictat pels agents de França y de Russia, lo que 's discuteix ara no son las paraulas, sino la influencia definitiva de las naciones d' Europa á Egipte.

La cerimonia havia de tenir lloch lo dia de Dijous Sant, després de varis aplassaments, y 'l nou Khedive será galejat per varias esquadras ab tal motiu. No se sab si es mellor sentir la veu d' una sola flota, la británica, ó sentir las de varias flotas; pero 'l cas es que 'l jove Khedive sent desitj d' independència, y que la Europa no está pas lluny de entrar en las miras del nou soberà.

La Inglaterra, en aquesta ocasió, s' ha vist aislada; la triple aliansa no li ha donat l' apoyo que havia de menester y 's prometia. Los diaris alemanys tractan de demostrar á la Gran Bretanya, que lo millor que podria fer es entrar francament en la lliga central d' Europa, es á dir, en la aliansa alemanya, y tot li anirà be després. Pero l' anglés no 's dexta convencer, perque de comprométres no hi guanyaria res, tota vegada que si ara la Alemanya y potencias amigas no s' han mogut, á pesar de tractarse de la derrota de la política franco-russa, es perque no gosan moure cama ni peu de por de que tot se 'ls ne vaja á rodar.

La Inglaterra no vol la companyia de poruchs, perque en cas necessari, solen fer mes nosa que servey.

Mentres tant la França ha passat un hora ben angustiosa. No per lo d' Egipte, sino per lo de Dahomey.

Aquella nació obtingué 'l protectorat de Porto-Novo, regonegut per Behauzin, rey del Dahomey, mitjansant lo pago d' una renda ó tribut que 'l bon rey negre s' embotxacava. Pero, heusaquí que tot d' una invadeix las possessions ó territoris protegits per la França, y

arriba á acorrallar las tropas dintre de la única plassa un xich forta, ab temor d' ésser sitiadas allí y tot.

D' ingrat y de trapella no l' han dextat los francesos; pero ab dicteris no mes pocas batallas se guanyan. Lo govern ho ha cregut axis, y ha fet votar pel Parlament un crèdit extraordinari pera fortificar de sério aquella costa africana.

Es d' advertir que las tropas del Dahomey ja usan fusells de tir ràpit. Hi ha qui diu que 'ls comprá Behauzin ab los diners que la França li donava. ¿No es veritat que la civilisació fa progressos á l' Africa?

REQUESENS.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Ab un verdader temps de primavera y ab un concurs de devots extraordinari, s' han celebrat en totas las iglesias de Barcelona las imponents cerimonias de la setmana Santa. A la Seu principalment y ab motiu de oficiari de pontifical lo Ilm. Sr. Bisbe, del lavatori als pobres, consagració dels olis, benedicció del foch, etc., no hi han faltat empentas.

La tradicional visita als monuments per autoritats, tropas y públich, se feu ab un orde admirable.

Ahir dissapte de gloria començá á cambiar la fesomia séria y tranquila de la Barcelona religiosa, per la mes alegre y riallera de la que 's prepara á festejar la Pásqua.

Las iglesias mudan son trajo de dol pel de festa major, las campanas tornan á tritllejar, petan las escopetadas, la gent s' empolayna ab colorins, la maynada crida y corre en busca del anyell ó la mona y tot son cants, alegria y bullici.

Per molts anys pujan disfrutar nostres benvolguts lectors d' aqueix espectacle en que la religió catòlica, la humanitat y la naturalesa hi jogan los principals papers.

Diu *Lo Somatent* de Reus, que han sigut despatxadas unas 200 treballadoras de duas fábricas de géneros de punt de las mes importants de Valls.

Axó ha fet mes afflictiva la situació de molts families que sols se mantenian del escàs jornal d' alguna d' aquellas pobras donas.

Lo Reverent D. Ignasi Matheu y Domenech, arxipreste de Vilanova y Geltrú, prengué possessió lo dia 5 dels corrents y ab la solemnitat de costúm, de la canongia que dexá vacant al ser nombrat ardiaca l' ilustre D. Bonaventura Ribas.

L' altre dissapte feu suspensió de pagos la coneguda societat de crèdit domiciliada á Barcelona ab lo títol de «Crédit Espanyol.»

Sembla que entre 'ls interessats regna forta mare-

jada puix s' ha presentat una denuncia criminal al jutjat de instrucció y en totas las reunions tingudas no s' ha trobat encara la avinensa pera conciliar los interessos de las parts perjudicadas.

La Companyia Trasatlántica de Barcelona ha reduhit á sis las dotze sortidas de sos vapors pera Buenos Aires, y per consegüent no sortiran de Barcelona, Málaga y Cádiz pera Rio de la Plata, mes que de dos en dos mesos en compte de cada trenta dias com abans.

La Cambra Agrícola de la provincia de Tarragona ha enviat una exposició á las Corts, demanant la abolicció del impost de consums sobre 'l ví.

Una nova empresa s' ha encarregat de la explotació de la xarxa telefónica de Barcelona. Millorarà 'l servey?

Se diu que l' Ajuntament de nostra ciutat encarregarà al escultor Sr. Querol la execució de la estàtua, que representarà á Pere 'l Gran en actitud d' anar á caball.

En la parroquia de Sant Feliu de Sabadell, foren batejats lo dia 3 dels corrents un jove de 17 anys y sa germana de 20, que de malgrat y obligats per sos pares seguien las doctrinas del esperitisme.

S' ha constituït en aquesta ciutat, una societat de aficionats á la música, ab l' objecte exclusiu de donar grans concerts. Un altre dia serém mes explicit.

Dimecres de la setmana passada hi hagué una forta explosió de gas en lo primer pis de una de las casas que fa cantonada al Passeig de Gracia y Carrer d' Aragó. Ne resultaren un mort y quatre ferits, essent de bastanta consideració las pérduas materials.

La Societat Colombófila de Catalunya organisa concursos locals de coloms mensajers per la actual primavera y próxim estiu. Los viatges de preparació començarán lo dia 18 del present, podenthi pendre part los coloms de tots los aficionats de Barcelona. Los coloms deuen pertanyer á colomars situats dintre de un radi de 6 kilómetros del mitj de la ciutat.

Los obrers domiciliats á Manresa pertenexents á las tres classes de vapor, han tingut una reunió, presidida per un delegat de la Associació á Barcelona, en la que s' ha propagat la conveniencia d' una vaga general en las fábricas d' aquella ciutat pel 1.º de Maig.

A Arenys de Mar s' ha posat la primera pedra d' un edifici assilo pels vells pobrets de la població y sos contorns. D. Anton Torrent vehí de la citada població

es qui'l paga y las «Germanetas dels pobres» se n'encarregarán.

Nostre Ilm. Sr. Bisbe assistit per dos canonges y l'Ajuntament d'Arenys, contribuiren á la solemnitat de la cerimonia.

La setmana passada no poguerem associarnos al dolor que han experimentat nostres amichs y constants colaboradors los Drs. D. Joaquim Rubió y Ors y don Antoni Rubió y Lluch, per la sensible pérdua de donya Elisea Lluch llur esposa y mare respectivament.

Avuy ho fem ab tot sentiment tant pel respecte que 'ns inspirá la finada, com per la amistat que 'ns lliga á la familia, segurs de que ab la resignació cristiana que l'anima contribuirém á mitigarlos la pena, com tants altres amichs que també ho han fet ab la expressió del seu condol. Per la morta (q. a. c. s.) preguém una oració á nostres lectors.

Ab motiu del bon éxit obtingut pel cos de Mossos de la Esquadra descobrint y agafant á la Pobla de Claramunt los presunts autors d'una falsificació de Bitllets del Banc de França, aquest los ha distingit ab una placa commemorativa dels bons serveys que 'n te rebuts.

Lo Sr. Cónsul de França á Barcelona ne feu la entrega oficial al citat cos en lo Palau de la Diputació, haventse sentit ab tal motiu frases d'elogi y d'agrahiment que regreçia per medi d'una sentida carta lo comandant dels mossos que no pogué assistir al acte.

Lo dimecres s'inaugurá la carretera de Sant Feliu de Codinas á Sant Miquel del Fay. Encara que hi faltan alguns detalls, los cotxes que farán lo servey la seguiren de cap á cap, acompanyant la comissió oficial. Aquesta y demás comitiva ho celebráren ab un ápat que tingué lloch en lo pintoresch Santuari.

En los voltants de Rubí, en un camp de la vora del riu, se cultiva una col que constitueix un exemplar tan hermós com original y digna de ser premiada en un certámen d'agricultors. Centenars de personas dels pobles inmediats han anat á contemplarla y han arribat á oferir á son cultivador, cinquanta pessetas per ella.

En lo «Fomento del Trabajo nacional» va celebrarse'l dilluns una sessió necrológica á llahor de D. Manuel Feliu y Coma, president que fou d'aquella societat y ferm defensor de la industria espanyola.

Lo diputat provincial Sr. Griera y'l Sr. Bastinos llegiren escrits apologetichs del Sr. Feliu (q. a. c. s.)

La societat Cuadras, Feliu y C.^a, de Sabadell, ha donat lo bon exemple de socórrer en llurs malalties als treballadors de sa fábrica, donantlos lo jornal sencer y assistencia facultativa quan la malaltia es per acci-

dent del treball, y mitx jornal quan la enfermètat es comú, anant compresos en aquesta segona condició las treballadoras parteras.

De Tarragona s'ha enviat una exposició al ministre de Gracia y Justicia demanant que 's tanquen los tallers del breviri d'aquella ciutat, pel perjudici que á algunas industrias ocasionan.

Nostre company *La Comarca del Noya*, ab motiu d'ésser enderrocada la antiga Casa de la Vila, n'ha donat aquesta interessant y detallada noticia:

«La meytat primera del sigle xvii deuría ésser passada, quan se projectaria per nostres antecessors la construcció de la Casa de la Vila que, durant més de dos cents anys, ha servit de punt de reunió dels regidors que des de alashoras han administrat nostres interessos comunals.

Lo nom de Universitat de Subirats y sas parroquias, tenia en aquells temps la comarca, que avuy está formada per los dos municipis anomenats Subirats y Sant Sadurní de Noya.

No hi ha pas dubte que la casa, que fins l'any 1888 servi al Ajuntament de nostra vila pera celebrar sessions y reunions de poble, fou construïda l'any 1673, y consta, per documents autèntichs, que en ella tenian efecte tots los anys las juntas dels regidors de las parroquias de Subirats, Sant Pau, Lavern y Sant Sadurní, á fi de presentar lo cárrech y descárrech dels caudals que cadabú d'ells havia tingut á son poder en cada anyada de sa administració.

Aquella casa de la vila, atés l'augment d'habitants de Sant Sadurní, anys feya que era inservible, no sols per sa insuficient cabuda, sino per estar en estat ruinós.

Be voldriam poder, axis y tot, haverla conservada. No hi haguera fet res que, pera lograrho, s'hagués hagut de apuntalar y fer bons adops; més la necessitat no té lley, y ab tota la recansa y dolor de qui veu desaparéixer de son costat á un ser estimat, ha tingut de ser substituïda per un altre de més gran que, dintre pochis anys, podrá ser acabada, si 'ls temps se presentan per ferho.

No obstant, si no podém contemplar realment l'edifici destruit, diguéme, sisquera, alguna cosa. No será may per demás, pera los fills de nostra terra. ¿No forma part del esperit que 'n dihém de poble, la fesomia especial dels edificis, carrers y plaças, junt ab sas costums y creencias?

Com molts casas aisladas d'aquell temps, era son enfront de forma pentagonal, de uns cent pams d'amplada en sa planta baixa, ab un sol pis que rematava en punta en sa part central y finestras al centre y á cada costat de la cara que donava á la plaça y la corresponent presó, que serviria més que avuy, per passar per aquí lo cami-ral, fins á ultims del sigle passat en que fou construïda la carretera d'Ordal.

Es de notar, dintre de la senzillés de construcció y la falta de detalls d'ornamentació, una ben tallada lluherna que donava claror á la presó y un escut de la vila esculpit en una pessa de pedra empotrada sobre la porta principal, y format, com actualment, per las quatre barras catalanas adornadas en sa part superior per una corona. Porta l'any 1673, y com á nota digna de menció que expresa eloquentment la pietat de nostres avis, s'hi troba, á dreta y esquerra de las quatre barras lo senyal de la creu y en abreviatura lo nom de Jesús y 'l de María.

Ab l'afany que havém de tenir tots pera conservar los recorts de nostra pátria pera imitar lo bó que s'hi troba y rebutjar lo dolent, ha semblat á nostres Regidors ser cosas aquestas de las que s'han de guardar, havent disposat empotrar los espressats objectes en una de las parets novas de la caixa de la escala de la Casa de la Vila que s'está avuy construint com á un petit museu arqueològic dels restos de la vella que existí allí mateix.

S'están fent las gestions oportunas per posar una línea telefónica des de Igualada á Barcelona, passant per Capelladas. De Manresa á Moyá s'hi está ja acabant de montar, lo mateix que de Berga á Vich. Cardona y Solsona están ja lligadas ab la xarxa de Manresa.

Lo próxim dimars sortirà cap á Beziers nostra banda municipal, que va á pendre part en lo certámen musical que la setmana entrant hi tindrà lloch. Retornará lo dissapte vinent.

Ha estat á Vich, hostatjat en la Casa-Noviciat de las Monjas ditas del pare Coll, l'Ilm. Dr. Reginald Toro, Dominich, bisbe de Córdoba en la República Argentina. Dit prelat venia de Roma, de fer la visita *ad limina* y de portar á la benedicció del Sant Pare una corona d'or y diamants destinada á una imatge de la Mare de Deu del Roser, que 's venera en la ciutat americana que hem anomenat á dalt. També l'Ilm. Toro ha rebut la comanda de preparar un concordat entre la Santa Sede y la República Argentina.

CRÓNICA RELIGIOSA

Continúan á França los encándols en las iglesias promoguts per los radicals, á pretext de que 'ls predicadors se ocupan de política. A Nancy los radicals furiosos perque 'l Bisbe, Monsenyor Turinaz havia lograt que en sa catedral s'hi reunissen molts obrers per sentirlo predicar, mogueren tal alborot que fou precis suspendre los sermons que havia començat. Ab tal motiu lo dit Sr. Bisbe ha publicat una enérgica alocució protestant de la agressió:

«L'any passat perque tenia al voltant meu en la Ca-

tedral no més que ríchs, ningú mogué escandol; ara, perque hi han sigut los pobres treballadors, s'ha volgut impedir que sentissen la paraula del Pastor.»

Açó diu lo Prelat, y en açó 's veu la consigna de las sectas.

L'Univers diu que la Santa Sede ha fet entendre al govern francès que 'l no reprimir exos escandols, es una flagrant violació del Concordat.

Monsenyor Friepi, l'ilustre Prelat romá conegut per sos escrits apologètics del Pontificat, ha donat últimament en la Academia Pontifical Tiberina unas conferencias sobre 'l tema de *l'hymne dels sigles á la Basilica Vaticana*. Es un treball ple de erudició, en que seguint aquell temple incomparable desde 'l pòrtich fins á la cúpula, reuneix tots los testimonis de admiració de personatjes célebres, no sols catòlics sino també de altrás religions ó llibre-pensadors com About, Taine y altres. L'auditori ha aplaudit vivament al orador.

Han arribat á Roma onze joves estudiants espanyols conduhits per D. Manuel Sol, pera formar part del Col·legi Nacional que 'l govern intenta fundar en lo que fins ara ha sigut convent dels Trinitaris espanyols, de Via Condotti. Interinament dits joves se allotjan al Hospici de Montserrat.

Lo próxim dia 20 es lo senyalat per obsequiar al cavaller de Rossi tan benemérit de la Arqueologia cristiana. Moltes son las Academias que han contribuït al homenatge que se li vol tributar ab la reunió d'una Assamblea en Roma, é inauguració del busto del eminent explorador de las Catacumbas en lo local del petit Museu de San Calixto. La municipalitat de Roma també pren part en exa manifestació ben merescuda.

La Sagrada Congregació del Index ha publicat un decret, prohibint entre altres, tota una sèrie de obras publicadas en francès per Emili Ferriere.

Lo Bisbe de Mende (França) ha passat una breu pero molt clara y categòrica circular, dihent que cap elector catòlich pot dar lo seu vot á un candidat que no 's compromete formalment á defensar la religió.

Ab motiu d'haver anat á Roma últimament lo Bisbe de Saint-Dié, se 's tornat á remoure la causa de beatificació de Joana d'Arc.

De nostre Santuari de Montserrat escriuen que las augustas ceremonias de Setmana Santa s'han celebrat allí ab la devota pompa de costum, essent molts los forasters que hi han acudit. La capella de música ha executat ab un ajust admirable, baix la direcció del P. Guzman, composicions d'antichs mestres.